

వరద

డోరియా వాడా ఏకం చేస్తున్నట్లుగా వారం రోజుల నుంచి ఒకటే వర్షం. జనం ఎండకి ముఖం వాచిపోయారు. వాగులూ వంకలూ పొంగి పొర్లుతున్నాయి. పల్లపు ప్రాంతాలు జలమయమయిపోయాయి. జనజీవనం స్తంభించింది. బీదాబిక్కి అతలాకుతలం అయిపోతున్నారు.

ఇదేం వాన! ఈ మధ్య కాలంలో ఎప్పుడూ చూడలేదు అనుకున్నారు అంతా. అయితే అతివృష్టి.. లేకపోతే అనావృష్టి. రెండేళ్ళుగా సరయిన వర్షం లేదు. నీటి ఎద్దడి. ఇళ్ళల్లో బోరింగులు కుయ్యో మొర్రోమంటూ నీళ్ళు తోడిపోస్తున్నాయి.

ఒక మోస్తరు జనాభా ఉన్న పట్నం అది. అక్కడ నిధులు చాలని దరిద్రగొట్టు మునిసిలిటీ ఉంది. రెండ్రోజులకోసారి నీరు విడుస్తున్నారు. కొళాయిల దగ్గర తగువులు రోజుకో మాదిరి రసకందాయంలో పడుతుంటాయి.

మునిసిపల్ సరిహద్దుకు దగ్గరగా, నేషనల్ హైవేకి అడ్డంగా ఉత్తర వాహినిగా ప్రవహిస్తోంది 'వేగావతి'. పేరు గొప్ప ఊరు దిబ్బ అన్నట్టు వేగావతికి వేగం లేదు. ఆగిపోయిన కన్నీటిచాలులా వేగావతి నదిలో నీటి జాలు. అంతా ఇసుకదిబ్బలు. ఉండీ లేనట్టుగా నీరు పారుతూ ఉంటుంది. అలాంటి వేగావతి నది మీద ఎప్పుడో కట్టిన బ్రిడ్జి.

అలాంటి వేగావతికి ఇప్పుడు వరద గొచ్చింది. వేగావతి పొంగిపొర్లింది. గంగమ్మతల్లికి గంగ వెర్రులెత్తినట్టు ఒకటే వాన! వేగావతికి వరద క ఏం చేస్తుంది? నంగనాచి తుంగబుర్రలాగా పారే వేగావతి - కట్టలు తెంచుకుని మహోధృతంగా ప్రవహిస్తోంది. జనం గుంపులు గుంపులుగా అంత వర్షంలోనూ గొడుగులు వేసుకుని, సగం సగం తడుస్తూ కూడా యేరు ఉరవడిని చూసి వెళ్తున్నారు.

వేగావతి ప్రవాహంలో ఎక్కడెక్కడి మానులూ మాకులూ కొట్టుకొస్తున్నాయి. ఒడుపుగా ఒడ్డుకు చేర్చుకోవాలనే ఉబలాటమే తప్ప తెగించి వరద నీటిలోకి దిగే గుండె దిటవు లేదెవరికీ. దుంగలూ, మానులూ, కలపా కంపాతో పాటు, ఆ యేటికి బలయిపోయిన అమాయక జీవులు కూడా అప్పుడప్పుడు నీటి వాలులో కొట్టుకొస్తున్నాయి. జనం హాహాకారాలు చేస్తున్నారు. పిల్లల కేరింతలకు అడ్డు లేకుండా పోయింది. అంత నీటి ప్రవాహాన్ని పుట్టాక వాళ్ళెప్పుడూ చూడలేదు.

వేగావతి వరదనీరు బురద బురదగా, ఎర్రఎర్రగా కోపిష్టికి చెప్పుడు మాటలు తలకెక్కినట్టు మహావేగంగా ప్రవహిస్తోంది. అంత వరద ఎప్పుడూ విన్నదీ కాదు. కన్నదీ కాదు. కాబట్టి అక్కడి జనానికి అదో వింత.

తండ్రి పతండాలుగా వస్తున్నారు. వరద తగ్గినా వేగావతి లోతు తగ్గలేదు. సామాన్లు మోసుకుంటూ ఆ నీట్లో నడవడం జనానికి వల్లకావడం లేదు. కూలి వాళ్లకి గిరాకీ పెరగింది. చిన్నా చితకా లగేజీకి కూడా రూపాయికి, తక్కువ తీసుకోవడం లేదు.

సరుకుల లారీ వస్తే కూలి మనుషుల పంట పండిందే. మామూలు కన్నారెట్టింపు వసూలు చెయ్యడం మొదలుపెట్టారు. నీట్లో తడవకుండా స్కూటర్లు, మోపెడ్లు అవతలకి కర్రలు కట్టి చేరవేయడానికి పాతిక రూపాయలకి తక్కువ తీసుకోవడంలేదు. ఏటొడ్డున అద్దరి అద్దరి కూడా తొడతొక్కిడిగా ఉంది. కూలి జనం ముఠాలు కట్టారు. ఒక్కో మేస్త్రీకి పదిమందికి తక్కువ లేకుండా కూలిలున్నారు. బేరం జారిపోవడాని ఎవరూ ఇష్టపడడంలేదు. పెట్టెకింత, సూత్కేసుకింత, బస్తాకింత అనిరేట్లు పెట్టారు. వరదనీరు మరి కాస్త తగ్గిపోయి, వేగావతికి ఎప్పుటిలాగా ప్రవాహం తగ్గిపోతే తమకు బేరాలు మరి ఉండవని వాళ్లకు తెలుసు. వాళ్ల అదృష్టం బాగుండి ఇప్పుడు రోజుల కొద్దీ ముసురు పెట్టకపోయినా, ఉండి ఉడిగి చిన్న చిన్న వర్షాలు పడుతూనే ఉన్నాయి. ఇక్కడ వానల్లకపోయినా, ఒరిస్సా కొండల్లో పడితే చాలు వేగావతికి ఈ యేడు నీరు బాగా ఒచ్చేస్తోంది. ఏటవతల కొత్త వాళ్లెవరయినా బస్సులు దిగి డిశ్చోకి రావాలనుకుంటే వీళ్లపంట మరింత పండినట్టే. ఆ బేరాల కోసం ఎగబడుతున్నారు. కొద్ది రోజుల తంతేనని అందరికీ తెలిసిందేకనక ఒక కట్టడిలేదు. దంచినమ్మకి బుక్కిందే దక్కుడు. చేతుల్లో లగేజీ చేతుల్లో ఉండగా లాగేసుకుంటున్నారు. వంతెన కూలిపోబట్టి, వేగావతికి ఎప్పుడూ లేనంతనీరు రాబట్టి డిశ్చోచని విధంగా తమకు చేతినిండా నాలోజులు పని దొరికిందని వాళ్లకు తెలుసు. అందుకే వాళ్ల ఆత్రం. వచ్చిన బేరం చెయ్యి జారిపోకూడదన్న తొందరలో వాళ్ల మధ్య చిన్న చిన్న ఘర్షణలు కూడా తలెత్తుతున్నాయి. 'డిశ్చో ఉసిరికాయంత తగువు తాటికాయంత' అనీ, రెండోజుల్లో పోయే గిరాకీల కోసం ఎప్పుడూ లేనిది వాళ్లో ఉద్దిక్తతలు కూడా చోటుచేసుకుంటున్నాయి. ప్రస్తుతం ఆ తగువే వారిమధ్య నలుగుతోంది. తగువుకి కారణం పరమేశు-

* * *

“ఏటిరోయ్ పరమేశం. మల్లయిలగొచ్చినావేటి?” కొంచెం వెటకారంగానూ, మరి కొంచెం కోపంగానూ అడిగేడు మేస్త్రీ సాంబయ్య. “నా నొస్తే నీకేటి మద్దెన?” విసురుగా జవాబిచ్చాడు పరమేశు.

“రావొద్దని సెప్పనేదూ?”

“నువ్వేల రావొద్దంటావూ? నానేటి బరువులు మొయ్యలేనా? కూలిపని సెయ్యలేనా?”

“స! స! సేసేవులే.. గొప్ప దయర్నం- నీటిని సూస్తే కళ్లు తిరిగి సతికిలపడిపోతావు... సేసింది సార్లే.. పల్లకెలిపో.. వడ్డాదోరి మిల్లుకాడ బస్తాలు మోసుకో ఛో!”

సాంబయ్య యీసడింపు పరమేశుకి రోషం తెప్పించింది. వాడి ముక్కుచుటాలు కోపంతో ఆదిరేయి. కోపంతో పూనకం వొచ్చిన వాడిలా డిశ్చోపోయేడు. తగువుకి దిగేడు. నోటికొచ్చిన బూతులు తిట్టేడు. తనని వాళ్లు అలా బహిష్కరించడం వాడు సహించలేకపోయేడు. చిందులు తొక్కిడు.

వేగావతి దయవల్ల కూలొళ్లకి నాలుగు డబ్బులు గలగలలాడుతున్నాయి. సాయంత్రం పొద్దుపోయేదాక నీట్లో నానుతూ అటుయిటూ సామాన్లు మోసి సంపాదించిన దాంట్లో తాగి మజా చేస్తున్నారు. మిగిలిందే యింటికిస్తున్నారు. అయినా అదికూడా ముసపటికన్నా ఎక్కువ మొత్తమే కావడంవల్ల ఆడాళ్లు సంతోషిస్తున్నారు. అలాంటి రాబడి చూస్తూ చూస్తూ ఏలా ఒడులుకోగలడు?

ముందు రోజు సాయంత్రం వాడిని తన్నినంత పని చేసి, మరింక ఏటివైపు రావద్దని తగిలేశారు సాంబయ్య, అతని మనుషులు. పరమేశు సాంబయ్య ముఠాలోని మనషే. మొదటి రెండు రోజులూ కూలీ పంపకాలలో బాగానే వచ్చింది. తీరా నిన్న సాయంత్రమేవాడి వల్ల ఒక పొరపాటు జరిగిపోయింది. ధాన్యం బస్తాల లోడు అవతలి గట్టుకి వచ్చి ఆగింది. బస్తాలన్నీ ఇవతలి గట్టునున్న బళ్ళ మీదకి చేర్చడానికి సాంబయ్య లారీ వాళ్ళతో ఒప్పుందం కుదుర్చుకున్నాడు. మంచి గిట్టుబాటు వ్యాపారమే. కూలీలంతా హుషారుగా పనిలోకి దిగారు. చకచకా బస్తాలు మొయ్యడం ప్రారంభించారు.

అప్పటికి కొద్ది కొద్దిగా చీకటిపడుతోంది. మున్సిపాలిటీ వాళ్ళు తాత్కాలికంగా ఏర్పాటు చేసిన లైట్లు ఒకటి, అరా చీకటితో పోరాడుతున్నాయి. జనం పలచగా ఉన్నారు. ఈ రోజుకి బహుశా ఇదే బేరం. మేస్త్రీ డబ్బులు వాటాలు వేసి ఇస్తే ఇళ్ళకి పోవడమే తరవాయి. అందరితో పాటు పరమేశు కూడా మహా ఉల్లాసంగా బస్తాలు మోస్తున్నాడు. ఆవేశ దొరకబోయే మొత్తం ఎక్కువేనని వాడికి తెలుసు. వాడికి సంతోషం పట్టనలవి కాకుండా ఉంది ఉదయం నుంచీ పడిన శ్రమని మరిచిపోయి నట్లుగా పనిచేస్తున్నాడు. ఇంట్లో కొడుక్కి జ్వరంగా ఉంది. వాడికి మంచి మందు ఇప్పించాలి. భార్యగైరమ్మకి గాజులూ, పచ్చగళ్ళ నేత చీర కొనాలి. పాపం దానికి కట్టుకో చీర. తడుపుకో చీర.. చాలా రోజులైదాని అవస్థ చూడలేకపోతున్నాడు. కూలిపోయిన వంతెన తన కొంప నిలబెడుతోంది. గంగమ్మ తల్లీ! ఇంకా ఇంకా ఎక్కువగా పారమ్మా... లోతు తగ్గిపోతే మా చేతులకి పనుండదు. మళ్ళీ మామూలే. చాలీచాలని కూలి డబ్బులతో - దొరికిన నాడు మస్తు. లేనినాడు పస్తు. ఈ తల్లి ఇలాగే కనికరిస్తే మరో వారం పది దినాలు ధోకా లేదు. వాడు ఆలోచనల్లో తేలిపోతూ అడుగులేస్తున్నాడు.

ఊహలు ఊళ్ళేలుతుంటే కర్మం కట్టెలు మోస్తోందని ఏవేవో ఊహల్లో తేలిపోతూ మోస్తూ కట్టెలు మొల బంటి నీటిలో నడుస్తున్న పరమేశు కాళ్ళకి ఏదో రాయి తగిలి బొక్క బోర్లాపడ్డాడు. నెత్తి మీద ధాన్యం బస్తా నీళ్ళలో పడిపోయింది. లబోదిబోమన్నారంతా. చీకట్లో బస్తా మరి కనిపించలేదు.

కనిపించినా ప్రయోజనం లేదు. గంగ తల్లి బస్తాడు ధాన్యం మింగేసి ఉంటుంది.

అంతా పరమేశుని తిట్టిపోశారు. కొట్టినంతపనిచేశారు. లారీ వాళ్ళు కయ్యానికి దిగారు. సాంబయ్య వాళ్ళకి బస్తా ధాన్యానికి డబ్బులు కట్టుకోక తప్పింది కాదు.

ఈ సంఘటన జరిగేక ఆ దేశ ద్రవ్యాల్నిన డబ్బులు అన్నీ నష్టపరిహారం కింద విరగొట్టుకుని మరింక యేటి ఒడ్డుకి వస్తే మర్యాద దక్కనని హెచ్చరించి వాడిని పంపించేశారు. ముందు రోజు రాత్రి పరమేశుకి కంటి మీద కునుచురాలేదు. మనసు మనసులో లేదు. చెయ్యిజారిపోతున్న అదృష్టాన్ని తలుచుకుని కుమిలి కుమిలి ఏడ్చాడు. కొడుక్కి జ్వరం తీవ్రత ఎక్కువయింది. గైరమ్మ దుఃఖం చూడలేకపోయాడు. ఏం చెయ్యడానికి తోచక విలవిలలాడిపోయాడు. రాత్రంతా తలపేలి పోయే ఆలోచనలతో ఎలాగో గడిపేశాడు. తెల్లారేక కొడుక్కి కొంచెం నిమ్మళించింది. ఆ దిగులు తీరింది. కానీ వాడి మనసంతా యేటి ఒడ్డున కూలి పనిమీదే ఉంది. వెళ్ళకుండా ఉండడానికి మనసు నిలవడంలేదు. వెళ్తే సాంబయ్య వాళ్ళ చేత ఏం తిట్లుతినాలో అన్న భయం వాడిని పీడిస్తోంది.

పగలంతా ఊరిగిసలాటతో కాలు గాలిన పిల్లిలా ఇంట్లో తిరిగాడు. ఏటి దగ్గర కూలి పని కోసం వెళ్ళాలని వాడి మనసు తపాతపాలాడిపోతోంది. గైరమ్మ వాడి బాధ చూసి దిగులుపడింది. "ద్రవ్యేల్లికి రేపురెండో రోజు... యేరలాగే ఉండిపోతేదే? ఆ బేరాలు శాశితవేటి? మద్దెలో వచ్చింది మద్దిలో పోతాదని అడేసినక ఎల్లక... నా మాటినుకొని ఎడ్డోదారి మిల్లుకాడికెళ్ళి కూలి సేసుకో" అని నచ్చ చెప్పింది.

దాని మాటలు ఆడి చెవికెక్కలేదు. మరింక మనసు ఉగ్రిబట్టుకో లేక పోయేడు. సాయంత్రం
వరకూ ఎలా నిగ్రహించుకున్నాడో అంతే. మరింక ఆగలేక యేటి దగ్గర కొచ్చేడు.

వాడి రాకతో తగవు మొదలయింది. అందరూ యీసడించుకోవడం మొదలుపెట్టారు. వాడివల్ల
వచ్చే బేరాలు చెడిపోతాయని చీదరించుకున్నారు. రాను రాను తగువు పెద్దయింది.

కేకలు మిన్ను ముట్టాయి. చేయి చేయి కలిసి ఒకర్నొకరు తోసుకుంటూ అరుచుకోడం
మొదలుపెట్టారు. సాంబయ్య మనుషులు పరమేశుని ఓ తప్పు చేసాడని యిలా దుర్భాషలాడి తగిలెయ్యడం
మిగతా ముఠాల్లోని కూలీలకు నచ్చలేదు. వాళ్లొ కొందరు పరమేశం పజాన నిలిచారు. కూలీలంతా ప్రతి
వ్యర్థుల్లా విడిపోయారు. నువ్వెంతంటే నువ్వెంత అనుకున్నారు.

ఏటి ఒడ్డున యిసకలో కుమ్ములాట మొదలయింది. సన్నగా పడుతున్న వర్షపు జల్లులను ఎవరూ
పట్టించుకోడం లేదు. ఏదీ మీద పల్చని చీకటి పరదాలు పరుచుకుంటున్నాయి. ఆ కూలీల తగువు అర్థం
కాక మిగతా జనం చూస్తూ ఉండిపోయారు.

తిట్లు పచ్చి బూతులై మిన్నుముట్టేయి. ఆ చిచ్చు అలా రగిలి రగిలి పొగలై సెగలై వేగావతి వరదలా
హోరెత్తిపోయింది. సంతపశువుల కుమ్ములాటలా ఏం జరుగుతోందో తెలీడంలేదు. కడుపు కక్కుర్తి
కరాళనృత్యం చేస్తోంది.

వర్షం పెద్దదయింది. వాళ్ల రగడ చల్లారలేదు. చూస్తుండగానే ఒకర్నొకరు కసిగా తన్నుకోడం
మొదలెట్టారు. ఒకప్రక్క ఏటిహోరు. మరోప్రక్క వీళ్లకేకలు. అంతారణ రంగంలా తయారయింది. రక్తాలు
కారేలా కొట్టుకుంటున్నారు.

ఇంతలో అనుకోనివిధంగా సాంబయ్య మనుషులు, పరమేశుని తిడుతూ నెట్టుకుంటూ వెళ్లి నీట్లో
పడ్డారు. మధ్యాహ్నం ఒరిస్తూ కొండల్లో కురిసిన వాన వల్ల వేగావతికి వరదనీరొచ్చిన విషయం ఆ
సంజచీకట్లలో వాళ్లు గమనించలేదు. నిశ్శబ్దంగా కమ్ముకొచ్చే మృత్యువులా ఏటినీరు రానురాను
ఉధృతమవుతోంది. పట్టలేని కోపంతో సాంబయ్య మనుషులు పరమేశుని నీట్లో గుంజి గుంజి వదిలిపెట్టారు.
చావు భయంతో వాడేకేకలు ఏటిహోరుతో కలిసి ప్రతిధ్వనించేయి. అప్పుడు గమనించేరు వాళ్లు వేగావతికి
వరద వచ్చిన సంగతి. ఒకర్నొకరు హెచ్చరించుకుంటూ గబగబ ఒడ్డుకి చేరారు.

కసితిరిన గర్వంతో రొప్పుతున్న సాంబయ్య మనుషులకి తమ మధ్య సాంబయ్య కనిపించడం లేదన్న
విషయం స్ఫురించి అదిరిపోయారు 'సాంబయ్యా! సాంబయ్యా! అంటూ గుండెలు అదిరిపోయేలా అరవడం
మొదలుపెట్టారు. అసలే రక్తపోటు మనిషి. ఈ గొడవకి మరింత బి.పి. పెరిగిపోయింది వాడికి. నీటిలో
ఏమయిపోయేడో తెలీడం లేదు.

కూలీల హాహాకారాలతో ఆ ప్రదేశం దద్దరిల్లిపోయింది. చీకటి జవాబు చెప్పడం లేదు. కాని

అక్కడికి చాలాదూరంలో అతికష్టమీద అవతలిడ్డుకి చేరిన పరమేశు భుజంమీద మనిషిని ఇసుకమీదకి
చేర్చి ఆయాసంతో రొప్పుతున్నాడు.

(ఆదివారం. ఆంధ్రప్రభ 25 2 1996)